

ПРОФЕСІЙНА ПАРАДИГМА ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОГО ДЕРЖАВНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ УКРАЇНИ «УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ»

Похилько В.І., Білаш С.М., Ставицька Н.П., Климач Т.М.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Наведені результати анонімного психологічного дослідження щодо ставлення викладачів ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія» до своєї професійної діяльності.

Ключові слова: парадигма, вмотивованість, професійна діяльність.

ВДНЗУ «УМСА» – провідний вищий державний навчальний заклад з підготовки лікарів, зокрема лікарів-стоматологів. Один із показників діяльності вишу в галузі забезпечення якості надання освіти майбутнім лікарям – рівень мотивації до виконання своїх професійних обов'язків. Для цього потрібно враховувати професійні потреби й інтереси педагогічних працівників, створювати відповідні умови для забезпечення якості освіти й управління нею. Не менш важливе завдання адміністрації полягає в дотриманні трудової дисципліни; забезпеченні перспектив професійного росту; активному залученні науково-педагогічних працівників до інноваційної освітньої діяльності. Вхідження України до європейського освітнього простору вимагає від викладача здібностей працювати в умовах переходу до двоступеневої системи освіти, готовності до забезпечення європейської якості освіти, впровадження нових форм і методів організації навчального процесу, збільшення ролі самостійної роботи студентів, демократизації навчального процесу, забезпечення мобільності студентів в умовах загострення конкуренції на ринку освітніх послуг, інформатизації та інтернаціоналізації вищої освіти тощо.

До 95-річчя Вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія» було створено адміністративну раду з питань інформаційної діяльності, яка ухвалила рішення про проведення анонімного опитування науково-викладацького складу академії за анкетой «Академія в моєму житті».

Проблему підготовки педагогічних працівників у вищих навчальних закладах у системі освіти досліджували Л.І. Даниленко, І.І. Драч, В.П. Когород, та ін.; потреби, мотиви й економічні інтереси педагогічних працівників вивчали Д. Макклелланд, А.А. Ручка, Н.А. Сакадата ін. [1-4].

Мета дослідження - проаналізувати професійну діяльність викладачів академії та виявити проблемні питання, які виникають під час навчально-виховного процесу, шляхом пошуку ефективних засобів забезпечення психічного здоров'я в середовищі науково-педагогічних і педагогічних працівників.

Методи дослідження: анонімне опитування науково-педагогічних працівників за анкетой «Академія в моєму житті», розробленою в академії. Соціально-психологічне дослідження було проведене в травні 2016 року. В опитуванні взяли участь співробітники 51 кафедри, 462 особи (82% загальної кількості працівників академії). Головними завданнями дослідження були розгляд та аналіз типових питань, що виникають у навчально-виховному процесі вишу.

Результати дослідження та їх обговорення. Аналіз демографічно-наукового дослідження виявив вікові характеристики опитаних, що висвітлює рис.1.

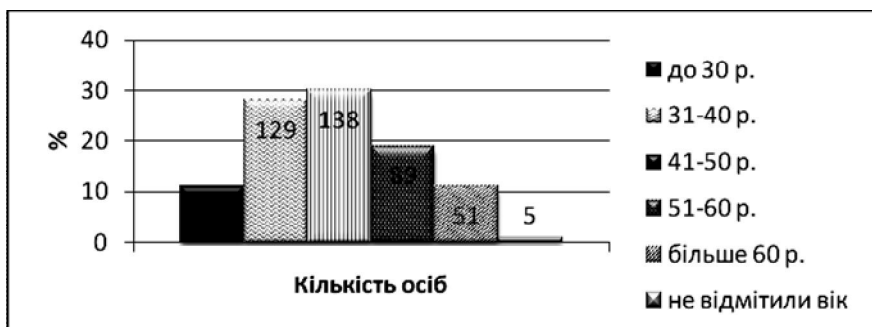

Рис. 1. Вікові характеристики викладацького складу. Стать опитаних викладачів демонструє рис.2.

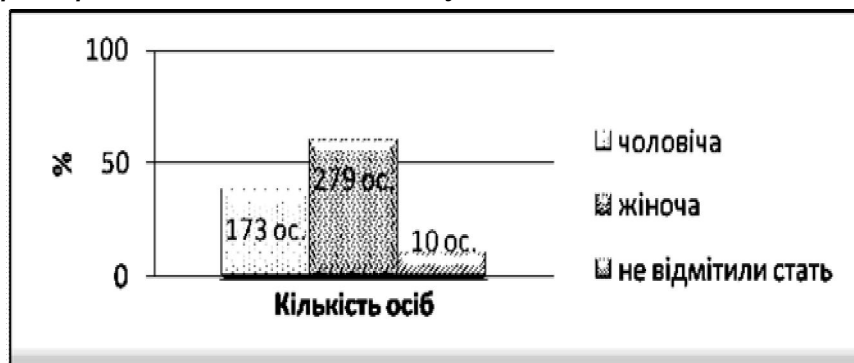

Рис.2. Стать опитаних викладачів згідно з проведеним анкетуванням.

Стаж роботи викладачів ВДНЗУ «УМСА» зображено на рис.3.

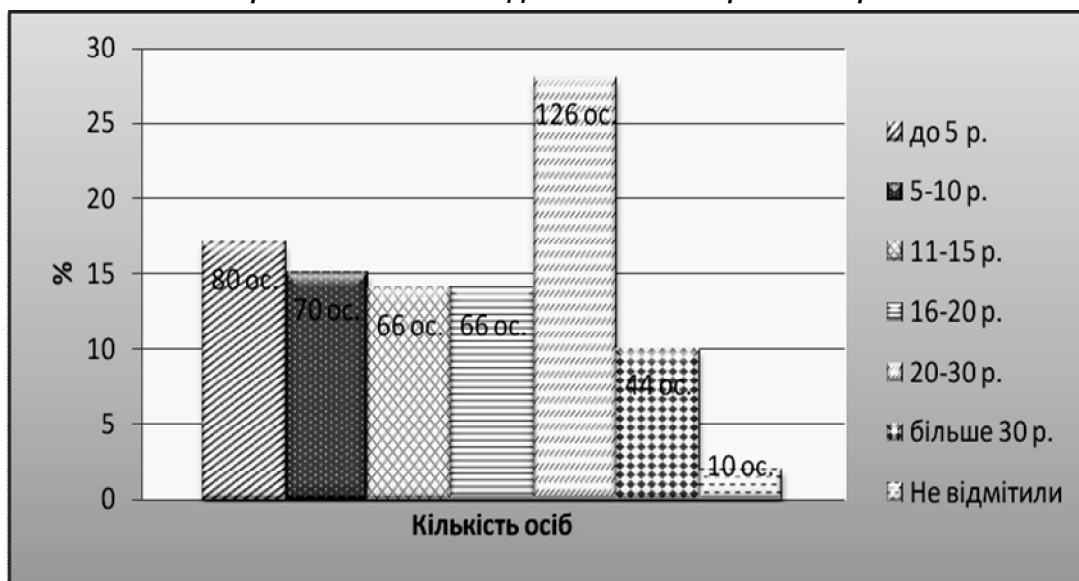

Рис.3. Стаж опитаних викладачів згідно з проведенням анкетуванням

На питання привабливості роботи викладачів у академії були отримані такі відповіді:

- можливість працювати в престижному закладі – 366 осіб (79%);
- гарні умови праці – 245 осіб (53%);
- можливість цікавої творчої роботи зі студентами, аспірантами – 368 осіб (80%);
- можливість займатися науковою діяльністю – 322 особи (70%);
- можливість професійного росту, цікава позааудиторна робота – 346 осіб (75%);
- сприятлива морально-психологічна атмосфера в колективі – 279 осіб (60%);
- регулярність отримання зарплати – 366 осіб (79%);
- близькість від місця проживання – 206 осіб (44%);
- висока організованість і згуртованість колективу – 264 особи (57%).

Отримані результати свідчать, що викладачі мають високий рівень вмотивованості до науково-педагогічної діяльності в академії.

Основним джерелом інформації, згідно з опитуванням, про життя академії викладачів є: накази ректора, інші офіційні документи – 436 осіб (95%); розпорядження проректора, декана, завідувача кафедри, завідувача лабораторії – 374 особи (81%); засідання кафедри – 399 осіб (86%); засідання вченої ради – 250 осіб (54%); наради, конференції, які проводяться в академії, – 302 особи (65%); особисте спілкування з керівництвом – 238 осіб (52%), обговорення на кафедрі, в деканаті – 306 осіб (66%); співпрацівники кафедри – 252 особи (55%); керівництво відділів – 183 особи (40%); колеги з інших підрозділів і студенти – 221 особа (48%); академічна газета – 150 осіб (33%); сайт академії – 327 осіб (71%); усна неофіційна інформація – 117 осіб (25%); соціальні мережі – 94 особи (20%).

Згідно з результатами опитування, найбажанішою формою підвищення кваліфікації для науково-педагогічних працівників академії є: курси підвищення кваліфікації – 131 особа (28%); постійно діючі методичні семінари – 78 осіб (17%); стажування в іншому виші – 134 особи (29%); надання часу для індивідуальної творчої роботи – 198 осіб (43%); участь у роботі навчально-методичних об'єднань – 47 осіб (10%); стажування за кордоном – 219 осіб (47%); відвідування лекцій колег у академії та в інших вишах – 168 осіб (36%); вивчення нової літератури – 262 особи (57%); участь у семінарах, конференціях, наукових організаціях – 209 осіб (45%); захист дисертації – 101 особа (22%); курси (комп'ютерні, мовні, психологічні) – 196 осіб (42%).

Соціально-психологічне дослідження включало критерії комфортності роботи викладачів у академії. Моніторинг умов праці та взаємодії структурних підрозділів демонструє таблиця 1.

Викладачі визначили фактори, які впливають на якість навчально-виховного процесу і потребують подальшого вдосконалення: нестача навчально-методичної літератури – 137 осіб (30%); недостатня оснащеність сучасними технічними засобами навчання – 288 осіб (62%); дефіцит аудиторій – 98 осіб (21%); відсутність можливості оперативного розмноження роздаткових матеріалів для занять зі студентами – 111 осіб (24%); організація практики – 110 осіб (24%); низька дисципліна студентів – 135 осіб (29%); омолодження кадрів – 39 осіб (8%); недосконалість навчальних планів – 89 осіб (19%); недостатня лабораторна база – 107 осіб (23%).

Аналіз анонімного дослідження засвідчив, що науково-педагогічні працівники академії мають низку пропозицій щодо покращення навчально-виховного процесу і професійної діяльності викладачів. Деякі з них наводимо нижче.

- Створити оптимально комфортні умови роботи і забезпечити гідну оплату праці; підвищити матеріальне заохочення викладачів – оплата має бути диференційованою і залежати від реально виконаної роботи; забезпечити преміювання за написання статей, які входять до бази Scopus; надавати матеріальну адресну допомогу для публікацій наукових статей у міжнародних виданнях, можливість стажування викладачів у вишах України і за кордоном.

Таблиця 1
Моніторинг умов праці та взаємодій структурних підрозділів

№	Критерії комфортності	Повністю задоволений	Частково задоволений	Не задоволений	Важко відповісти
1	Умови праці та оснащення	131 особа (28%)	239 осіб (52%)	68 осіб (15%)	24 особи (5%)
2	Співпраця з безпосереднім керівництвом	351 особа (76%)	85 осіб (18%)	5 осіб (1%)	21 особа (5%)
3	Співпраця з адміністрацією	299 осіб (65%)	134 особи (29%)	8 осіб (2%)	21 особа (4%)
4	Взаємовідносини та співпраця з колегами	321 особа (69%)	117 осіб (26%)	5 осіб (1%)	19 осіб (4%)
5	Відносини зі студентами	314 осіб (68%)	124 особи (27%)	2 особи	22 особи (5%)
6	Умови оплати праці	202 особи (44%)	178 осіб (38%)	44 особи (10%)	38 осіб (8%)
7	Охорона праці та її безпечність	351 особа (76%)	65 осіб (14%)	25 осіб (5%)	21 особа (5%)
8	Визнання Ваших успіхів і досягнень	240 осіб (52%)	140 осіб (30%)	23 особи (5%)	59 осіб (13%)
9	Діяльність адміністрації академії	269 осіб (58%)	116 осіб (25%)	15 осіб (3%)	62 особи (14%)
10	Участь у прийнятті управлінських рішень	173 особи (38%)	126 осіб (27%)	46 осіб (10%)	117 осіб (25%)
11	Морально-психологічний клімат	255 осіб (55%)	150 осіб (33%)	20 осіб (4%)	37 осіб (8%)

- Ураховувати особливості інформаційно-технічного прогресу в роботі зі студентами шляхом залучення інвесторів для покращення технічних засобів навчання; придбати сучасне технічне обладнання на всі кафедри; покращити технічне забезпечення клінічних баз; забезпечити всі аудиторії, в тому числі аудиторії № 85, № 9, № 7, проектором і ноутбуком; виділити кошти на придбання витратних матеріалів; закупити тематичні фантоми для відпрацювання мануальних навичок на клінічних базах із використанням індивідуальних робочих місць для студентів; забезпечити навчально-методичною літературою в повному обсязі.

- Налагодити зв'язки академії з міжнародними організаціями, зарубіжними вишами для обміну досвідом, стажування; здійснювати перспективні наукові дослідження і гідно представляти їх на світовому рівні.

- Проводити більше різнопланових і мультидисциплінарних семінарів для викладачів (комп'ютерних, мовних, психологічних); організувати масові й індивідуальні спортивно-оздоровчі заходи; відправляти на стажування до інших вишів; збільшити кількість відкритих лекцій і практичних занять.

- З метою збагачення викладацького досвіду забезпечити проведення ефективних інноваційних заходів (тренінгів, семінарів, конференцій, майстер-класів) для молодих викладачів.

Висновки. Проведене анкетування мало велике практичне значення для аналізу професійної діяльності викладачів академії. Про його ефективність свідчить участь 82% викладацького складу. З них 28% респондентів мають значний стаж роботи в академії (від 20 до 30 років). У закладі умови праці відповідають вимогам вищої медичної школи – це визначили 53% опитаних. Про можливість професійного росту заявили 75% респондентів. Зазначили, що мають можливість цікаво і творчо працювати зі студентами, інтернами та аспірантами, 80% анкетованих. Велике значення для рейтингу академії має можливість викладачів займатися науковою роботою – це зазначили 70% опитаних. Морально-психологічну атмосферу в колективі визнають сприятливою 60 % викладачів. На високу організованість і згуртованість колективу вказали 57 % опитаних.

Таким чином, анкетування засвідчило постійну увагу адміністрації академії до забезпечення належних умов праці. Крім того, воно сприятиме подальшому вдосконаленню навчально-виховного процесу та надасть можливість викладачам висловлювати свої пропозиції щодо його покращення. Отримані відповіді дозволяють чіткіше бачити професійний портрет викладацького складу академії.

Список використаної літератури

1. Болюбаш Я.Я. Реформування педагогічної освіти: концептуальні засади // Рідна школа. – 1999. – № 1. – С. 3-4.
2. Дмитренко Г.А. Мотивация и оценка персонала: учеб. пособие/ Дмитренко Г.А., Шарাপатова Е.А., Максименко Т.М.– К. : МАУП, 2002. –248 с.
3. Задорожна І.П. Тенденції розвитку вищої педагогічної освіти України // Наука і сучасність: зб. наук. праць. – К., 2000. – Т. XXIII.
4. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності: навч. посібник. –К. : Вища шк., 2004. – С. 305–306.